

NÁMĚTY PRO PODPORU SPOLUPRÁCE ŠKOL A ZAMĚSTNAVATELŮ

Skupina oborů vzdělání 79 Obecná příprava
- kategorie dosaženého vzdělání K

OBSAH

Úvod.....	3
Slovníček pojmů	4
Legislativní prostředí	4
Popis cílů spolupráce škol se sociálními partnery.....	5
Vymezení skupiny oborů vzdělání	5
Obecné podmínky projektů plánovaných školami a sociálními partnery.....	6
Konkrétní modely spolupráce	11
1. Využití odborníků z praxe	11
2. Profilová část maturitní zkoušky.....	14
3. Výukové projekty	16
4. Stáže a jiné formy dalšího vzdělávání učitelů	17

ÚVOD

Materiál vznikl v rámci projektu POSPOLU – Podpora spolupráce škol a firem, který je realizován v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Model představuje nástroj podpory při vymezování obsahu a podmínek spolupráce gymnázia (vyššího stupně víceletého gymnázia/čtyřletého oboru gymnázia) se sociálními partnery školy. Obsahuje **inspirativní tipy pro gymnázia a jejich sociální partnery, jak zavádět spolupráci, jak řídit její průběh a jako ji následně vyhodnocovat.**

Model je vytvořen na základě praktických zkušeností vyplývajících z projektu POSPOLU, který se zabýval podporou spolupráce mezi středními školami a zaměstnavateli. Inspirativní náměty v tomto materiálu jsou zároveň v souladu se závěry projektu a poznatků vyhodnocených na základě pilotáže celé řady modelů spolupráce vzdělavatelů poskytujících střední vzdělání se sociálními partnery. Tento model může být vodítkem v situaci, kdy partnerství již funguje, a to pro jeho další rozvoj a zkvalitňování, ale i tam, kde je spolupráce teprve zamýšlena.

Zahájením spolupráce vznikají nové a dosud neznámé situace pro všechny partnerské subjekty, proto model obsahuje praktické návody a doporučení, jak postupovat ve všech krocích přípravy, realizace a hodnocení takové spolupráce. Doporučení, tipy a pojmenování rizik se vztahují zejména na legislativní regulace, financování, personální zajištění projektu a předejití potenciálních rizik a ztrát.

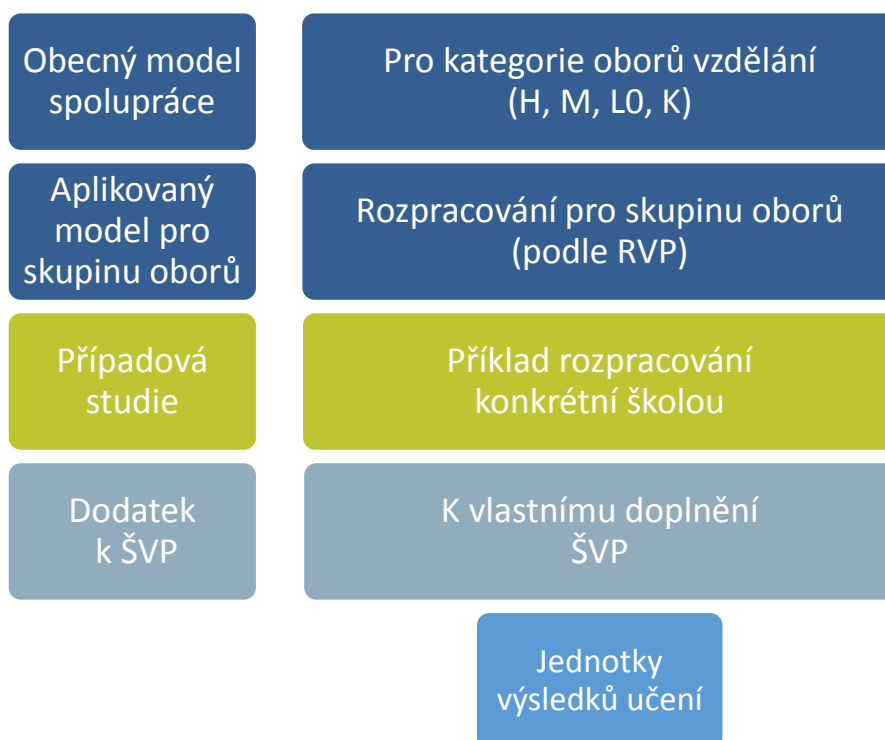

Schéma 1. Aplikovaný model mezi ostatními metodickými materiály projektu POSPOLU

Další podpora navazování, plánování a vyhodnocování spolupráce škol a sociálních partnerů je obsažena v metodické příručce k aplikovaným modelům spolupráce s názvem *Kráčíme Pospolu k efektivnější spolupráci škol a firem*¹, která poskytuje praktická doporučení k organizaci spolupráce, **využívání** modelů spolupráce a předkládá informace o dalších materiálech zaměřených na podporu spolupráce škol se sociálními partnery.

SLOVNÍČEK POJMŮ

Slovníček obsahuje vysvětlení pojmů souvisejících s problematikou spolupráce škol se sociálními partnery.

ODKAZ NA SLOVNÍČEK

http://pospolu.rvp.cz/filemanager/userfiles/nastroje/Slovnicek_pojm%C5%AF.pdf

LEGISLATIVNÍ PROSTŘEDÍ

ODKAZ NA PLATNÉ LEGISLATIVNÍ NORMY

http://pospolu.rvp.cz/filemanager/userfiles/nastroje/Obecna_legislativa_AM.pdf

SPECIFICKÉ LEGISLATIVNÍ NORMY PLATNÉ PRO DANOU SKUPINU OBORŮ VZDĚLÁNÍ

- Opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se vydává dodatek k Rámcovému vzdělávacímu programu pro dvojjazyčná gymnázia – pilotní verze (č. j. MŠMT- 9847/2009-2/VÚP ze dne 28. července 2009).

ODKAZY NA PŘÍKLADY SPOLUPRÁCE MEZI ŠKOLOU A SOCIÁLNÍM PARTNEREM, PŘÍKLADY SMLUV

- Program Věda má budoucnost: www.vedamabudoucnost.cz;
- projekt Matematika s chutí: www.matematikaschuti.info;
- projekt Akademie věd ČR Otevřená věda: <http://www.otevrena-veda.cz/>;
- projekty IQ Auto nebo IQ Industry nabízejí příklady pro inspiraci a postupů stáží učitelů.

¹ Viz <http://pospolu.rvp.cz/kracime-pospolu>.

POPIS CÍLŮ SPOLUPRÁCE ŠKOL SE SOCIÁLNÍMI PARTNERY

Sociálním partnerem se pro účely tohoto dokumentu rozumí firma, vysoká škola, výzkumná instituce, muzeum, úřad státní správy apod. Spolupráce sociálních

partnerů a gymnázií může naplňovat následující cíle vytipované v době konání projektu POSPOLU:

- podpořit rozvoj žáků činnostmi v reálných pracovních situacích;
- zdůraznit žákům význam školního i mimoškolního vzdělávání pro další vzdělávání a uplatnění na trhu práce;
- upravovat profil absolventa ve školním vzdělávacím programu (ŠVP) s ohledem na požadavky trhu práce, dalšího vzdělávání a profesního směřování;
- zvyšovat kompetence učitelů v teoretické i praktické rovině;
- seznamovat učitele s novinkami v oblastech pracovního trhu, do nichž potenciálně směřují žáci gymnázií;²
- umožnit žákům získat představu o reálném pracovním prostředí, činnostech a možnostech praktického uplatnění znalostí a dovedností získaných ve škole včetně komunikace a týmové spolupráce při řešení problémů;
- seznamovat žáky i učitele s novými technologiemi i vývojovými trendy, podpořit sdílení zkušeností mezi učiteli;
- podporovat nadané žáky;
- rozvíjet kontakty s odborníky z praxe;
- rozšířit reálnou zkušenost gymnázií s ukončováním vzdělávání v profilové části maturitní zkoušky formou praktické zkoušky nebo formou maturitní práce a její obhajoby před zkušební maturitní komisí.

VYMEZENÍ SKUPINY OBORŮ VZDĚLÁNÍ

Aplikovaný model spolupráce škol a sociálních partnerů je určen pro obor vzdělání **79-41-K/41 (respektive pro vyšší stupeň oborů vzdělání 79-41-K/81, 79-41-K/61) Gymnázium**, který byl vybrán jako reprezentativní pro celou skupinu oborů. Model může sloužit jako inspirace také pro obor vzdělání 79-42-K/41 Gymnázium se sportovní přípravou.

Další obory vzdělání zařazené ve skupině:

79-42-K/41, 79-42-K/61, 79-42-K/81 Gymnázium se sportovní přípravou

² Na základě připomínky ze strany odborníka z praxe doplňujeme, že tato možnost je pro gymnázia marginální a málo atraktivní, protože absolventi směřují do terciárního vzdělávání.

OBECNÉ PODMÍNKY PROJEKTŮ PLÁNOVANÝCH ŠKOLAMI A SOCIÁLNÍMI PARTNERY

VÝCHODISKA

Zájem spolupracovat s výběrovými středními školami ze strany sociálních partnerů, vysokých škol, popř. dalších sociálních partnerů je oprávněný a zvyšuje se. Model je proto zamýšlen jako podpora pro rozvoj již dnes velmi dobře fungující projektové spolupráce gymnázií a vysokých škol, inovativních a vývojových center a podobných subjektů např. při středoškolské odborné činnosti (SOČ) žáků gymnázií, v soutěžích nebo při koncipování různých kvalifikačních prací. Díky modelu by tato fungující spolupráce mohla dostat další impuls. Model má ambici pomoci šíření příkladů dobré praxe spolupráce gymnázií a sociálních partnerů v regionech, kde taková spolupráce rozvíjena dosud příliš není.

Gymnázia připravují žáky především na pokračování ve vzdělávání v terciárním stupni vzdělávání, nikoliv však výhradně. Ukončené gymnaziální vzdělávání umožňuje absolventům uplatnění vedle řady dalších např. ve *skupině nezařazených povolání*³, např. kontrolor kvality nebo pracovník vztahů s veřejností; absolvent gymnázia se sportovní přípravou může získat pracovní uplatnění např. jako instruktor plavání. Pro pracovní uplatnění absolventů gymnázií je ale rozhodující cíl tohoto typu vzdělávání stanovený RVP.

Vzdělávání na gymnáziích usiluje o naplnění těchto cílů:

- vybavit žáky klíčovými kompetencemi a širokým vzdělanostním základem na úrovni, kterou předpokládá RVP pro gymnázia;
- připravit žáky k celoživotnímu učení a k profesnímu, občanskému i osobnímu uplatnění.

Kvalitní vzdělávání v kontextu s reálnou praxí, tzn. v reálném prostředí sociálního partnera, a zkušenost s uplatnitelností teoretických poznatků v praxi může žákovi gymnázia již během jeho studia pomoci při rozhodování o další profesní přípravě a o budoucích kariérních příležitostech. Podle zkušeností učitelů bývají výsledky žáků, kteří mají konkrétnější představu o svém dalším vzdělávání a profesi, lepší než výsledky těch, kteří takovou představu nemají. Učitelé zejména oceňují vyšší stabilitu výsledků těchto žáků v posledních ročnících středního vzdělávání.

Propojení školní výuky s praxí u sociálního partnera může podle zkušeností získaných během projektu POSPOLU pomoci zefektivnit naplňování vzdělávacích cílů konkrétních vzdělávacích oblastí stanovených v RVP pro gymnázia / sportovní gymnázia:

- Člověk a svět práce (např. profesní volba a trh práce, pracovně právní vztahy);

³ Výběr dle aktuálního stavu na webovém portálu Národní soustavy povolání <http://www.nsp.cz>, kvalifikační úroveň NSP 4.

- Jazyk a jazyková komunikace (např. čtení odborných textů s porozuměním, odborná komunikace, životopis a motivační dopis uchazeče o zaměstnání apod.);
- Člověk a příroda (zařazování problémového vyučování s rozličnou tematikou).

Naplnování cílů gymnaziálního vzdělávání ve spolupráci se sociálními partnery je možno podpořit níže uvedenými vybranými vzdělávacími a organizačními formami:⁴

- praktická cvičení (zejména v přírodovědných a technických předmětech);
- volitelné, profilové předměty;
- tematické semináře a besedy s odborníky;
- tematicky cílené a systematicky zařazované exkurze;
- projekty a projektové vyučování;
- referáty, ročníkové a maturitní práce žáků, resp. žakovských týmů;
- vědomostní a jiné soutěže;
- zájmová činnost žáků.

Aby byly projekty spolupráce školy a sociálního partnera plánovány efektivně, osvědčilo se, když se jednotlivé aktivity projektu staly trvalou součástí vzdělávacího procesu, tedy i ŠVP. Celý projekt musí být ošetřen smluvně. Konkrétní minimální požadavky na smluvní ukotvení takové spolupráce včetně např. pojištění právní odpovědnosti a hrazení výdajů s aplikací daného modelu spolupráce jsou popsány podrobně ve studii o nových prvcích ve vzdělávání, které podporují spolupráci škol a sociálních partnerů, která vznikla v projektu POSPOLU.

PŘÍNOS SPOLUPRÁCE GYMNÁZIÍ A SOCIÁLNÍCH PARTNERŮ PRO ROZVOJ ŽÁKA

- Při kontaktu s pracovním prostředím sociálního partnera, který oceňuje kvalitní výsledky práce, si žák uvědomí nutnost celoživotního vzdělávání. Má přitom možnost získat zkušenosti (najít vzory) mezi vybranými odborníky z praxe, např. že lze skloubit život osobní a občanský s požadavky zaměstnání a s celoživotním učením;
- žák se během zpracovávání úkolů blízkých praxi (např. při vytváření maturitní práce, ročníkové práce nebo SOČ) naučí některé konkrétní, v daném pracovním prostředí běžné a funkční metody řešení problémů, vyhledávat potřebné informace, zajistit si odbornou pomoc, naučit se efektivně komunikovat s nadřízeným apod.;
- žáci se v kontaktu se sociálním partnerem seznamují s etickým kodexem a aktivně jej uplatňují, učí se používat vhodný styl a odbornou terminologii a rozvíjejí svou orientaci v pracovně právních a interpersonálních pracovních vztazích;
- kontakt s vícejazyčnou praxí v prostředí sociálního partnera významně podpoří jazykové kompetence žáka;

⁴ Dále v textu budeme tyto vzdělávací a organizační formy spolupráce zkráceně nazývat „projekty“ (navázané spolupráce gymnázia a konkrétních sociálních partnerů).

- žáci se naučí spolupracovat v týmu složeném z pracovníků různého vzdělání, věku, kulturního zaměření, národnosti a povahových vlastností. U žáků se vytváří pozitivní vztah k práci i odpovědnost za výsledky práce. Dále se takto podpoří návyky žáků dodržovat vnitřní předpisy, zákony a také chránit svá práva a respektovat práva osob ve svém okolí;
- žáci si vytvářejí reálnou představu o právních, platových a jiných podmínkách zaměstnání nebo podnikání, naučí se vyhledávat potřebné informace a srovnávat je se svými představami/požadavky; nalézat vhodná řešení při hledání uplatnění v oboru, který chtějí studovat.

OBSAHOVÁ CHARAKTERISTIKA SPOLUPRÁCE

Pro navázání a realizaci spolupráce lze doporučit následující formy spolupráce středních škol se sociálními partnery:

1. výukové projekty;
2. uplatnění odborníků z praxe;
3. profilová část maturitní zkoušky;
4. odborné stáže a jiné formy dalšího vzdělávání učitelů;
5. podpora volnočasových aktivit žáků zaměstnavateli.

Vzhledem ke specifickým gymnaziálního vzdělávání se jako klíčové jeví dvě z nich:

- uplatnění odborníků z praxe ve výuce a mimoškolních aktivitách, které jsou součástí gymnaziálního vzdělávání (předmětové olympiády, SOČ);
- příprava profilové části maturitní zkoušky.

POPIS ZPŮSOBŮ EVALUACE

Na základě pravidelné spolupráce se sociálními partnery je možné upravit cíle a obsahy vzdělávání tak, aby konvergovaly k některým požadavkům pracovního trhu, zejména k rozvoji měkkých dovedností, jako je schopnost spolupráce, řešení problémů, schopnost se učit, motivace, znalost jazyků a vyjednávání, i specifických znalostí a dovedností žádaných pro konkrétní pozice – např. na vysokých školách, v redakcích, v IT firmách, reklamě a marketingu, kulturních a nevládních organizacích. Protože se jedná o činnost s charakterem projektu, která ovlivňuje hlavní činnost školy, tedy výchovu a vzdělávání, je nutná systematická interní evaluace, zejména co se týče změn ve výsledcích učení žáků, motivaci žáků a učitelů a klimatu školy a učitelského sboru.⁵

Evaluace spolupráce sociálního partnera a školy probíhá ve třech úrovních:

- hodnocení výsledků žáků (umožňuje/vyžaduje-li to forma spolupráce);
- hodnocení naplňování smlouvy mezi školou a sociálním partnerem;
- hodnocení koncepce spolupráce školy se sociálním partnerem ve vztahu k ŠVP a k záměrům posílení spolupráce sociálních partnerů a gymnázií.

⁵ Inspirace pro vlastní hodnocení škol představují výstupy projektu MŠMT a NÚV Cesta ke kvalitě: <http://www.nuv.cz/ae/harmonogram-zverejnovani-a-detailnejsi-popis-evaluacnich>.

Způsob, čas a nástroje hodnocení volí škola dle podmínek a obsahu spolupráce v kontextu průběhu školního roku a přípravy nového školního roku. Závěry hodnocení mají být projednány s partnery, v pedagogickém sboru, ve školské radě a eventuálně i se zákonnými zástupci žáků a se zřizovatelem školy a následně zveřejňovány ve výročních zprávách školy.

PLÁN PROJEKTU

Musí být v souladu s ŠVP, názory příslušných předmětových komisí a možnostmi sociálních partnerů v příslušném regionu, případně možnostmi partnerů v zahraničí.

Návrh projektu k zařazení do plánu práce školy obsahuje:

- začlenění projektu do činnosti školy (ročník, předmět nebo skupinu předmětů, konkrétní skupinu žáků);
- cíle a obsahy projektu;
- organizační zajištění projektu (časový harmonogram, místo, technologické a personální zajištění, příprava žáků a pedagogů včetně odborníků z praxe, právní a finanční zajištění);
- výstupy projektu včetně stanovení předpokládaných přínosů pro školu a pro sociálního partnera;
- způsob vyhodnocení projektu včetně způsobu hodnocení žáků, učitelů a odborníků z praxe.

ČASOVÉ, PROSTOROVÉ A TECHNOLOGICKÉ PODMÍNKY

Plán výukových projektů, zejména kapacity na obou smluvních stranách, je třeba předjednat se sociálními partnery a zpracovat s dostatečným předstihem během přípravy školního roku. Je vhodné počítat s delší dobou vyřizování, která je způsobena schvalováním smlouvy na straně sociálních partnerů. Při přípravě lze využít zprávy a výsledky evaluace z dříve realizovaných projektů.

Nezbytný je vždy popis pracoviště školy a sociálního partnera, v němž bude projekt realizován, a technologického vybavení, které bude využíváno. Dále způsob, jak a za jakých podmínek budou žáci v rámci projektu zapojeni do aktivit u sociálního partnera, případně pracovního procesu, resp. pracovních kolektivů; jak budou pracovníci příslušných pracovišť informováni o účelu a zapojení žáků, o pedagogickém dohledu nad žáky a spolupráci se školou.

V případě výběru zahraničního partnera je třeba včas zjistit legislativní podmínky pobytu žáků u sociálního partnera a žáky vybavit příslušnými jazykovými a občanskými kompetencemi. Při opakovaných pobytech je výhodné k přípravě žáků využívat předchozí zprávy o průběhu projektu, semináře s absolventy pobytu, se zástupci organizace, s rodiči a se zkušenostmi v zaměstnání v příslušné organizaci, znát např. etický kodex uplatňovaný v dané organizaci v zahraničí.

PERSONÁLNÍ PODMÍNKY

- Škola pověří pedagogické pracovníky (zpravidla je mezi nimi zástupce ředitele školy) zodpovědné za navázání spolupráce a komunikaci se sociálním partnerem a vyjednání podmínek pro uzavření smlouvy o realizaci projektu;
- ve smlouvě o projektu jsou uvedeny podmínky spolupráce pověřeného zaměstnance školy s odborníky z praxe, kteří jsou seznámeni s osvojenými znalostmi a dovednostmi žáků a jsou schopni je v reálném prostředí své organizace dále prohlubovat. Smlouva rovněž stanoví, kdo a jak zodpovídá za dohled nad žáky, organizační zabezpečení, včetně vymezení role učitelů;
- projekt bude koordinován určeným pracovníkem („koordinátorem“), na kterém se shodnou škola i sociální partner, a který bude mít náležitý servis, včetně podpůrných nástrojů jako je vzdělávání a mentoring.

FINANČNÍ PODMÍNKY

- Zajištění finančního ohodnocení realizátorů, ale také bezpečného pobytu žáků na pracovištích podle platných předpisů, zdravotní způsobilost a pojištění žáků je významnou podmínkou úspěšnosti projektu. Projekt musí být odborně koordinován, aby docházelo k synergii mezi jeho řešením a evaluací. Významným bonusem je pro firmy možnost vytipovat si potenciální talentované zaměstnance. V rámci přípravy je vhodné s ohledem na financování stanovit:
 - náklady na odborníky z praxe ve škole, kteří se účastní např. výuky v rámci projektu, a koordinátora projektu včetně způsobu krytí;
 - náklady na zastupování učitelů v době nepřítomnosti (spolupráce s odborníkem z praxe přímo v prostředí sociálního partnera, odborná stáž učitele aj.) včetně způsobů jejich krytí;
 - náklady na dopravu včetně způsobu krytí;
 - náklady na ubytování včetně způsobu krytí;
 - náklady na pojištění žáků včetně způsobu krytí;
 - náklady na ochranné pracovní prostředky včetně způsobu krytí;
 - náklady na zdravotní prohlídky včetně způsobu krytí;
 - možnosti spolufinancování školou a sociálním partnerem;
 - k financování pobytů v zahraničí zvážit možnost využití mezinárodních programů mobility pro mládež a pedagogické pracovníky, např. Erasmus+.⁶

⁶ Bližší informace poskytne Národní informační centrum pro mládež: <http://www.nicm.cz/>.

1. VYUŽITÍ ODBORNÍKŮ Z PRAXE

Cíl: zkvalitňování výuky zaměřené na dovednosti a kompetence blízké pracovnímu trhu nebo přímo uplatnitelné v budoucím zaměstnání žáka

Odborník z praxe může přispět k doplnění gymnaziální výuky o specifické odborné poznatky a dovednosti např. formou krátkodobého kurzu či lekce, přednášky apod. Zapojení odborníka z praxe má podněcovat zájem žáků o svět práce a zvyšovat jejich motivaci k dalšímu učení. V rámci tohoto modelu působí instruktoři převážně na půdě školy, např. vstupují do výuky, vedou nebo konzultují samostatné odborné práce (ročníkové, SOČ, ...).

Je nutné zodpovědně vytipovat takového odborníka, který bude vyhovovat nejen po stránce odborné, ale také bude schopen adekvátně předávat své znalosti a zkušenosti žákům.

ZPŮSOB ZAPOJENÍ ODBORNÍKA Z PRAXE

Odborník z praxe může být zapojen buď pravidelně (systematicky), nebo nepravidelně (občasně) do:

- běžné výuky jako host vyučovací hodiny;
- výuky povinného, případně nepovinného předmětu;
- vedení semináře (např. jako součást povinného/nepovinného předmětu) v prostředí školy/sociálního partnera;
- přípravy a vedení exkurze v prostředí sociálního partnera;
- přípravy a vedení workshopu (jednorázový nebo opakovaný, vázaný např. k vybranému tematickému celku) v prostředí sociálního partnera, případně školy – zařazení workshopů (případně vzdělávacích kurzů) v rámci výuky odpovídajících předmětů nebo mimo ni (to ovlivní ŠVP!);
- vedení samostatné odborné práce žáků;
- spolupráce při přípravě na profilovou část maturitní zkoušky (např. volba tématu, pomoc při materiálním zajištění zkoušky, pomoc při obsahovém zpracování maturitní práce a její obhajoby, její připomínkování apod.);
- vedení – konzultace⁷ nebo oponentury ročníkových prací žáků;
- přípravy a realizace výukových projektů;
- organizace soutěží, přehlídek, systematické péče o talenty;

⁷ Role konzultanta je pouze poradní a hodinový rozsah konzultací určuje, povoluje a omezuje ředitel školy.

- konzultace při tvorbě nebo úpravách ŠVP, komunikace s vedením školy, s předmětovými komisemi školy, s rodiči žáků;
- rozvoje školy včetně mimoškolních aktivit, které škola organizuje;
- hodnocení žáků.

O veškerých aktivitách mimo školu musí být informován ředitel školy a musí být zajištěn dohled v souladu s právními předpisy.

HODNOCENÍ PŘÍNOSU ODBORNÍKA Z PRAXE

Podkladem pro hodnocení je smlouva, na jejímž základě odborník ve škole působí:

- hodnotí se činnosti odborníka ve škole z různých úhlů pohledu (výsledky výuky – pokud vyučuje, plnění smluvních závazků, podíl na rozvoji školy) a to vhodnými, promyšlenými nástroji⁸;
- hodnotí se průběh a výsledek veškeré činnosti, tedy podporována je i mimoškolní aktivita žáků a rozvoj školy.

OVĚŘOVÁNÍ VÝSLEDKŮ VÝUKY VEDENÉ UČITELEM A ODBORNÍKEM Z PRAXE

Obdobně jako v případě hodnocení interních učitelů slouží k evaluaci spolupráce:

- formativní hodnocení – supervize s rozбором výuky, didaktické testy výkonnosti žáků, testy třídního klimatu, motivace a postoje žáků;
- srovnání změny ve výsledcích žáků v soutěžích znalostního či praktického charakteru;
- srovnání změny v zapojení do olympiád, SOČ atd.; analýza výsledků žáků;
- monitoring získaných certifikátů a dalších ocenění žáků v souvislosti s projektem.

Důležitý je akcent na motivační prvky, např.:

- soutěže – nejlepší žáci budou mít např. možnost podílet se s firmou na zpracování projektu nebo budou moci absolvovat stáž např. u zahraničního partnera apod. (propojení s prvky ECVET⁹);
- podnik si také může vytipovat nadané žáky a uvažovat o jejich zaměstnání po absolvování školy¹⁰.

ZÁŠADNÍ PODMÍNKY EFEKTIVNÍ SPOLUPRÁCE S ODBORNÍKEM Z PRAXE¹¹

- Zázemí pro pobyt pracovníka na pracovišti školy, aby se odborník cítil součástí pedagogického sboru školy;
- náležité podmínky k výuce – vybavená učebna, pomůcky potřebné pro výuku;

⁸ Viz <http://www.nuv.cz/ae/harmonogram-zverejnovani-a-detailnejsi-popis-evaluacnich>.

⁹ Viz <http://pospolu.rvp.cz/ecvet>.

¹⁰ Podle názoru oponujícího odborníka z praxe je toto málo reálná situace; nicméně je celkem běžné, že talentovaní lidé studovali s podporou sociálního partnera; tento trend se prokazatelně v oboru rozvoje lidských zdrojů vrací.

¹¹ Na základě upozornění oponenta doplňujeme, že gymnázia budou preferovat spíše jednorázové aktivity.

- možnost komunikace s vedením školy, s předmětovými komisemi/katedrami školy, se zákonnými zástupci žáků;
- možnost podílet se na rozvoji školy a mimoškolních aktivitách školy;
- pro nové odborníky z praxe stanovit zkušeného interního „uvádějícího“ učitele a vytvořit podmínky pro vzájemné konzultace.

2. PROFILOVÁ ČÁST MATURITNÍ ZKOUŠKY

Cíl: Určité prvky obsahu vzdělávání se orientují na rozvoj kompetencí uplatnitelných na trhu práce

Požadavky na profilovou část maturitní zkoušky (profilová část MZ) jsou dány kurikulárními dokumenty.¹² Efektivní zapojení sociálních partnerů do přípravy a průběhu profilové části MZ¹³ je závislé na kvalitě ŠVP, plánování a realizace společně naplánovaných aktivit již v průběhu středního vzdělávání žáků.

Zapojení sociálních partnerů do profilové části MZ může mít několik podob:

- pomoc při volbě témat pro maturitní práci a její obhajoby;
- zapojení odborníků z praxe při zpracování maturitních prací žáků v rolích vedoucího práce nebo oponenta, účast odborníka z praxe u obhajoby maturitní práce;
- méně časté je zapojení sociálních partnerů při ukončování gymnaziálního vzdělávání při zabezpečení praktické zkoušky (např. v oblasti IT):
 - sociální partner se může podílet na volbě témat pro praktickou zkoušku nebo může poskytnout své odborníky, prostory a vybavení na její realizaci.

V tomto modelu doporučujeme zaměřit se především na formu **maturitní práce a její obhajoby před zkušební maturitní komisí**. Následující výklad se soustředí na tuto formu ukončování středního vzdělání.

OBSAH A POSTUP

- Stanovení forem profilové části MZ s ohledem na ŠVP a možnosti zapojení sociálního partnera;
- vymezení vazby jednotlivých zkoušek na profil absolventa v ŠVP;
- stanovení zkušebních předmětů (tj. předmětů nebo ucelených částí vzdělávacího obsahu) v souladu s právními předpisy;
- rozpracování obsahu jednotlivých forem profilové části MZ (návrh témat);
- určení postupů realizace jednotlivých forem profilové části MZ v souladu s platnou legislativou a pokyny.

¹² Zejména školským zákonem, vyhláškou č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů, rámcovými vzdělávacími programy a katalogy požadavků zkoušek společné části maturitní zkoušky. Organizace maturit je v daném školním roce stanovena organizačním pokynem MŠMT „Organizace školního roku“.

¹³ Profilová část MZ zahrnuje 2–3 zkoušky, které mohou být realizovány formou ústní zkoušky před zkušební maturitní komisí, písemné zkoušky, praktické zkoušky, maturitní práce a její obhajoby před zkušební maturitní komisí, nebo kombinací uvedených forem.

MATURITNÍ PRÁCE A JEJÍ OBHAJOBA PŘED ZKUŠEBNÍ MATURITNÍ KOMISÍ

- Stanovení témat maturitní práce (MP) ředitelem školy na základě doporučení předmětové komise, která přípravu profilové části maturitní zkoušky koordinuje se zástupci sociálního partnera;
- počet žáků, kteří budou skládat profilovou část maturitní zkoušky touto formou;
- vymezení míry zapojení sociálního partnera při přípravě maturitní práce žáků, její obhajobě a jeho konkrétních podmínek;
- popis požadavků na MP: obsah, forma zpracování, struktura a rozsah práce, formální náležitosti, počet vyhotovení aj.;
- harmonogram postupu zpracování MP: klíčové body postupu řešení a kontroly, termín pro odevzdání práce, způsob a termíny kontaktu s vedoucím práce (včetně jména vedoucího práce) aj.;
- popis požadavků na obhajobu MP;
- stanovení kritérií a způsobu hodnocení a) maturitní práce, b) obhajoby, c) celkového hodnocení;
- podpora žákům při zpracování MP: semináře a cvičení, konzultace s vedoucím práce (osobní, elektronická), metodické a jiné podpůrné materiály (např. jak se připravit na obhajobu MP atd.), šablony (např. šablona titulního listu MP, šablona k prezentaci maturitní práce při obhajobě aj.) apod.

V následující části textu představujeme dvě další podoby spolupráce středních škol a sociálních partnerů, které ale, jak bylo doporučeno odbornými konzultanty, nejsou vzhledem k charakteru gymnaziálního vzdělávání vhodné pro tento typ škol, mohou však sloužit jako inspirace.

3. VÝUKOVÉ PROJEKTY

V obecném modelu jsou školám doporučovány také výukové projekty, při nichž žáci navštěvují prostředí sociálních partnerů, případně se zapojují do reálných pracovních činností, což však není reálné pro gymnázia (chybějící odborná praxe a další důležité kompetence žáků; neodpovídá to ani charakteru a cílům vzdělávání stanoveným RVP).

Vytipovaní žáci však mohou navštěvovat reálné prostředí sociálních partnerů např. při tvorbě SOČ, a mohou tak získat bezprostřední přístup k technologiím a prostředí, které nelze simulovat ve škole. Lze také spolupracovat s vysokoškolskými pracovišti při jejich projektech. Potenciál pro rozšíření takové spolupráce pro gymnázia existuje mezi špičkovými, technologicky vyspělými firmami, které mají v ČR vývojová centra. Ne v každém kraji je ale dostatečně otevřené vysokoškolské či vývojové pracoviště připravené pracovat se žáky střední všeobecně vzdělávací školy. Aplikovaný model spolupráce si klade za cíl podpořit takovou spolupráci i tam (viz výše).

4. STÁŽE A JINÉ FORMY DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ

Stáž (např. i zahraniční) může být velmi dobrý benefit pro učitele, zejména na počátku jeho profesní kariéry. Vzhledem k charakteru gymnaziálního vzdělávání jde i v tomto případě převážně o stáže na obdobných školách (všeobecně vzdělávacích a vyšších); méně pak u jiných sociálních partnerů.

PLÁNOVÁNÍ STÁŽE

Je nutno zvažovat zejména:

- cíle, rozsah a minimální počet zapojených osob;
- forma a termín stáže;
- nastavení pravidel spolupráce: vymezení cílů stáže, jejího průběhu a očekávaných výsledků, s kým bude učitel spolupracovat, kdo bude hodnotit dosažené výsledky apod.;
- popis a forma zapojení učitele v rámci stáže – rozpis aktivit, které jsou součástí stáže, např. práce s výpočetní technikou, konkrétními nástroji, přístroji či stroji, účast učitele na dílčích úkolech organizace, formy spolupráce více učitelů z různých škol a pracovníků organizace při řešení konkrétních úkolů, předpokládané činnosti vykonávané na stáži, předpokládané osvojení dovedností a znalostí v rámci stáže;
- personální zajištění stáže (na straně sociálního partnera i školy);
- požadavky na stážistu – materiální, technické, personální a osobnostní;
- pracovní podmínky a dodržování platných předpisů;
- využití prvků ECVET (odbornost učitele)¹⁴ a EQAVET (zvyšování kvality práce)¹⁵.

Vzhledem ke vzdělávacímu procesu je třeba dále zohlednit:

- vazbu předmětu stáže na ŠVP: na základě zkušeností ze stáže je ale možno upravovat ŠVP a dělat další opatření uvnitř školy;
- vnitřní pravidla hodnocení ve škole; stáž by měla mít přínos pro zlepšování výsledků učení žáků;
- komunikační strategie a profil školy: výsledky je vhodné po projednání v rámci školní komunity zveřejnit ve výroční zprávě a jinde (viz výše).

¹⁴ Viz pospolu.rvp.cz/ecvet.

¹⁵ Viz pospolu.rvp.cz/eqavet.

